

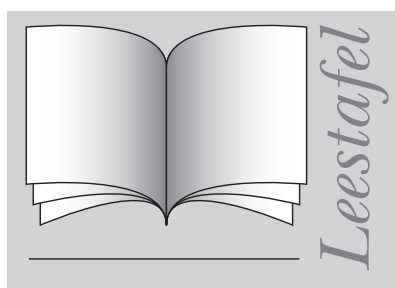
Samenvatting

Bert Keizer stelt dat wijsgerige reflectie geen meerwaarde heeft bij het behandelen van patiënten in de palliatieve zorg. Een arts moet aandacht hebben voor de patiënt en diens naasten tijdens een sterfbed. Filosofie is volgens hem dan ook een activiteit die zich naast het leven afspeelt en hij lijkt geneeskunde te omschrijven als een bedrijf waarin het alleen maar gaat over het bestrijden van ziekten. Dit standpunt van Keizer oogt paradoxaal, gezien Keizers vele reflectieve bijdragen over het stervensproces. Bij het uitwerken van deze paradox ontwikkelen we in het bijzonder de stelling dat de geneeskunde en vooral de palliatieve zorg baat heeft bij filosofische reflectie door de arts, en specifiek die welke betrekking heeft op diens eigen sterfelijkheid.

Trefwoorden: *angst voor de dood, palliatieve zorg en stervenskunst.*

Summary

Bert Keizer claims that philosophy has no added value for the treatment of patients in the last stages of their lives. The doctor has to focus on emotions and feelings of his patients and their loved ones. Keizer describes philosophy as a hobby for which there is no room in the practice of healthcare and he seems to argue that the only objective of medicine is to cure diseases. Given Keizer's extensive and provoking reflections on death and dying this statement seems paradoxical. In elaborating on this paradox we claim that philosophical reflection by the physician about his own death has value for healthcare and especially palliative care.

Ganzevoort R, Hegger A, Groot-Kopetzky B de, Kips M, Tijdink D, Smedt P de, Fruyt K de, Rector G, Beek I van. *Geschonden vertrouwen*. Tilburg: KSGV, 2013. ISBN/EAN: 978-9075886-48-1. 176 blz. Prijs: € 23,50.

De berichten over seksueel misbruik, met name in Nederlandse kerkelijke en religieuze kringen, hebben veel teweeg gebracht. Hoe ernstig en diep ingrijpend dit misbruik was, drong pas geleidelijk door en resulteerde tenslotte in het instellen van de Commissie Deetman en voor het misbruik

in de jeugdhulpverlening in de commissie Samson.

In *Geschonden Vertrouwen* hebben verschillende auteurs een waardevolle poging gedaan het beladen onderwerp seksueel misbruik te analyseren. Waar het vooral om gaat is om de problematiek rond seksueel misbruik begrijpelijker en toegankelijker te maken. Daar zijn de auteurs in de verschillende bijdragen goed in geslaagd. Zo worden niet alleen de ervaringen van slachtoffers grondig en meelevend besproken, ook de daarbij vereiste en passende zorg die aanvaardbaar en vertrouwd moet zijn. Dieper wordt ingegaan op de verwevenheid van religie en seksualiteit en hoe groot de schade kan zijn die door seksueel misbruik teweeg kan worden gebracht. Ook specifieke daderkenmerken krijgen in een andere bijdrage ruim aandacht.

Traumatisering en psychische schade ook op langere termijn worden uitgebreid besproken. Veel informatie wordt ook

gegeven over de wijze waarop de Commissie Deetman met deze problematiek is omgegaan. Dit geldt ook voor de Commissie Samson, die zich heeft gebogen over seksueel misbruik van door de overheid uit huis geplaatste jongeren. Seksueel misbruik staat nog steeds hoog op de maatschappelijke en politieke agenda. Dat kan alleen maar worden toegejuicht.

De verdienste van dit boek is dat de verschillende aspecten van seksueel misbruik uitgebreid worden besproken en dat vooral ook de achtergronden worden belicht die van belang zijn voor een goed begrip van slachtoffers en daders, en die ook voor hulpverleners en instellingen een handreiking kunnen bieden. Voor de lezer zeer verhelderend en alleszins aan te bevelen.

Dr. Vincent Kerkels, gynaecoloog n.p. en redactielid TGE